

ERZİNCAN İLİNDEKİ İDARİ YERLEŞMELERİN TOPONİMİK AÇIDAN SINIFLANDIRILMASI

THE TOPONYMIC CLASSIFICATION OF ADMINISTRATIVE SETTLEMENTS IN ERZİNCAN PROVINCE

Vedat KARADENİZ¹

ÖZET: Yer adları bir bölgenin tarihi, coğrafyası, etnik yapısı ve kültürel özelliklerini yansıtmaları bakımından oldukça önemlidir. Tarihin en eski dönemlerinden beri yerleşmeye sahne olan Anadolu'da çok sayıda yerleşme kurulmuştur. Orta Asya'dan XI. yüzyıldan itibaren kitleler halinde göç eden Türk toplulukları, Anadolu coğrafyasında yerleşmelere gerek doğal çevre özelliklerine gerekse beşeri ve ekonomik özelliklere uygun isimler vermişlerdir. Türk kültürünün ve yaşam tarzının bir tezahürü olan yörelerden biri de Erzincan'dır.

Engibeli topoğrafik yapısı nedeniyle ovalar dışında arazinin parçalı olduğu Erzincan'da çok sayıda yerleşme ortaya çıkmıştır. Günümüzde 552 idari birimin bulunduğu ilde, yerleşmelerin önemli bir kısmının adı geçmişten günümüze kadar değiştirilmiştir. Su kaynakları ile jeomorfolojik ve litolojik özellikler yerleşmelerin adlandırılmasında esin kaynağı olan en önemli doğal çevre elemanları olurken, boy, aşiret, cemaat ve şahıs adları da çokça kullanılan beşeri ve ekonomik unsurlar olmuştur. Bu çalışmada değişik bilimlerden yapılan çalışmalardan da yararlanılarak il genelindeki idari yerleşme birimlerinin toponimik açıdan sınıflandırılması yapılmıştır.

Anahtar sözcükler: idari yerleşme, toponomik sınıflandırma

ABSTRACT: Place names are very important in terms of reflecting the history, geography, ethnicity and cultural characteristics of a region. Many settlements have been established in Anatolia, which is the scene of settlement since the earliest periods of history. Central Asia XI. Turkish communities that have migrated in mass since the beginning of the century have given names to natural environment characteristics and human and economic characteristics to settled in the Anatolian geography. One of the regions that is a manifestation of Turkish culture and lifestyle is Erzincan.

Due to its rugged topographical structure, numerous settlements have emerged in Erzincan, where the land outside the plains is fragmented. Today, 552 administrative units are located, the name of a significant part of the settlements has been changed from day to day. While water resources and geomorphological and lithological features are the most important natural environment elements which are the source of inspiration in naming settlements, the names of boys, tribes, communities and persons have been used mostly for human and economic reasons. In this study, the administrative settlement units in the province of the province were classified from the toponymic perspective by making use of the studies made by different sciences.

Keywords: administrative settlements, the toponymic classification

1. GİRİŞ

Adlandırma, insanoğlunun varoluşundan beri bilme içgüdüyle ortaya çıkmış, canlı ve cansız varlıkları tanımasında, anlamlandırmasında ve birbirinden ayırmasında kullandığı bir araç olmuştur. Çünkü insan var olan şeyleri adları vasıtasıyla bilir ve zihninde canlandırır. Dolayısıyla insan önce kendisini daha sonra yakın çevresini tanımaya ve adlandırmaya başlamıştır.²

¹ Doç.Dr., Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilimler Eğitimi ABD, vkaradeniz25@gmail.com

² Ayaz, E. S., Ayaz S., 2010, Iğdır İli Yer Adlarında Kullanılan Renk Adları Üzerine Bir İnceleme, I. Uluslararası Aras Havzası Sempozyumu (05-08 Temmuz 2010), Kars, s.299; Gökmen, B., (2015). "Türkiye'de Kadı İsimli

Son yıllarda tabiat-kültür ilişkilerinin açıklanmasında giderek önem kazanan ilim dallarından biri de yer adları bilimidir. Adbilim'in (onomastik) alt dallarından biri olan toponimi (yer adları bilimi), arkeoloji, tarih, folklor, jeoloji, botanik, antropoloji, sosyoloji ve coğrafya gibi birçok bilim dalını yakından ilgilendirmektedir.³ Yer adları, konusu insan-mekân etkileşimi olan beşeri coğrafyanın da inceleme alanı içerisinde yer almaktadır. Karşılıklı bu etkileşim yer adlarına da büyük oranda yansımıştır.

İnsanlar üzerinde yaşadıkları ve hakimiyet kurdukları sahalardaki yerleşmeleri adlandırmada çevrenin özellikleriyle birlikte kendi dil, kültür, örf ve adetlerine uygun isimler vermektedirler.⁴ Gerçekten de herhangi bir sahadaki yerleşme ve mevki adlarında gerek fiziki coğrafya özelliklerinin gerekse oraya yerleşen toplumun yaşam tarzı, ekonomik faaliyetleri, değerleri ile kültürel özelliklerinin izlerini görmek mümkündür.

Toplumların kültür hazineleri içerisinde önemli bir paya sahip olan yer adları, ait oldukları toplumların hafızalarını canlı tutmada ve kültürün geçmişten geleceğe aktarılmasında olduğu kadar bir coğrafyanın vatan haline getirilmesinde de son derece önemli bir role sahiptir.⁵ Çünkü yer adları, bir toplumun sosyal ve kültürel yapısı ile buldukları, kullanıldıkları mekânın tarihî geçmişi ve coğrafya özellikleri hakkında önemli ipuçları taşırlar.⁶

XI. yüzyıldan itibaren kitlesel olarak Kafkaslar ve Anadolu'ya doğru olan akınlarıyla birlikte yeni yerler fetheden Türkler, bu sahaları vatanlaştırmanın simgesi olarak mevcut yerleşmelerin adlarını Türkçe fonetiğe uygun hale getirirken, yeni iskân yerlerine de genellikle fiziki özelliklerin yanı sıra renk adları, boy, oymak ve aşiret adları, şahıs adları, örf ve adetlerine uygun adları vermişlerdir.⁷ Türkler yeni fethettikleri topraklara yerleştikleri zaman, buradaki coğrafyayı çeşitli özelliklerine göre adlandırdıkları gibi, anayurtlarından tanıdıkları yer adlarıyla da anmak istemişlerdir.⁸ Bir bakıma göçebe, yarı göçebe ve yerleşik Türk toplulukları tarihin eski dönemlerinden beri arazi parçalarını adlandırmada adeta bir coğrafyacı gibi hareket etmişlerdir.⁹

Yerleşme tarihi çok eskilere uzanan Anadolu'nun XI. yüzyıldan beri Türkleşmeye başlamasına karşılık, yer adlarının büyük çoğunluğunun Türkçe adlardan oluşmalarında, burada kurulan beylikler, Selçuklu ve Osmanlı İmparatorlukları gibi güçlü ve büyük Türk devletlerinin önemli etkilerinin olduğu görülmektedir.¹⁰ Nitekim geçmişten günümüze kadar gelen birçok mevki, yerel ve coğrafi ünite isimleri bu kadim coğrafyaya damgasını vurmuş Türk topluluklarının coğrafi çevreyi anlamlandırmada ve coğrafi mekânla bütünleşmede ne kadar mahir olduklarının bir göstergesidir. Bunu Anadolu'nun her bölgesinde ve yöresinde görmek mümkündür. Bu sahalardan biri de, Türklerin Anadolu'ya göçüyle birlikte bu toprakları vatan kılma yolunda önemli bir yeri olan Erzincan ve çevresidir.

Yerleşmelerin Mekânsal Analizi: Kadılık Kurumunun Yerleşme İsimleri Üzerindeki Etkisi", *Çankırı Karatekin Üniversitesi Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 5(3), s.40.

³ Yedi yıldız, B., 1984, Türkiye'de Yer Adı Verme Usulleri, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri (11-13 Eylül 1984), Ankara, s.25.

⁴ İbret, B. Ü., 2003, "Çankırı'daki Köy Adları Üzerine Coğrafi Açından Bir İnceleme", *Marmara Coğrafya Dergisi*, Sayı:7, s.53.

⁵ Haniççe, M., 2013, "Vatan Topraklarındaki İmza: Türk Yer Adları, Zile Kazası Örneği (1455-1575)", *Turkish Studies*, 8(2), s.89-92.

⁶ Tunçel, H., 2000, "Türkiye'de İsmi Değiştirilen Köyler", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:10, Sayı:2, s.24.

⁷ Akar, A., 2006, "Renge Bağlı Yer Adlandırmalarında Muğla Örneği," *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı:20, s.51.

⁸ Gülensoy, T., 1998, "Anadolu Yer Adlarına Genel Bir Bakış", *Folkloristik (Prof. Dr. Dursun Yıldırım Armağanı)*, Ankara, s.41.

⁹ Eröz, M., 1984, Sosyolojik Yönden Türk Yer Adları, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri (11-13 Eylül 1984), Ankara, s.43.

¹⁰ Emiroğlu, M., 1984, Bolu Yöresi Yer Adları, Türk Yer Adları, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri (11-13 Eylül 1984), Ankara, s.182.

Ülkemizde yer adları üzerine yapılan araştırmalarda yerleşmelere verilen adlar genellikle kökenlerine göre gruplandırılarak incelenmiştir. Coğrafyacılar konuyu coğrafi bakış açısına göre genellikle iki açıdan ele almışlardır.¹¹ Bunlardan biri doğal çevre elemanlarından (topoğrafik, hidroğrafik, fitolojik, zoolojik, kayaçlar vb.) adını alanlar, diğeri ise beşeri çevre elemanlarından (boy, soy, meslek, dini inanışlar, tarımsal faaliyetler, kaleler vb.) alanlardır. Bu çalışmada Erzincan ilindeki yerleşme adları bu çerçevede incelenmiş olup, iki ana kategoride gruplandırılmıştır.

2. Materyal ve Yöntem

Bilindiği gibi yer adları bir bölgenin tarihi ve kültürel değerlerinin gün ışığına çıkarılmasında önemli belgelerden biridir. Bu bağlamda Erzincan ilinin tarihi süreç içerisinde geçirmiş olduğu değişimi belirlemek ve yer adlarını toponimik açıdan ortaya koymak çalışmamızın temel amacıdır. Bu kapsamda çalışma, Erzincan ilinin idari sınırları içerisinde yer alan 9 ilçe, 15 belde ve 528 köy yerleşmesinin adlarının coğrafi tasnifini kapsamaktadır. İl sınırları dahilindeki yerleşme adlarının bir kısmı tespitlerimize göre Türkçe adlar olmasına rağmen çeşitli tarihlerde değiştirilmiştir. Dolayısıyla söz konusu bu yerleşme adları çalışmanın kapsamı dışında kalmaktadır.

Araştırma sahasıyla ilgili temel veri kaynaklarımız Erzincan iline ait 1/25000 ölçekli topoğrafya haritalarının muhtelif paftaları ile Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayınlanan Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçları ile saha çalışmaları sırasında yapılan gözlem ve mülakat sonuçlarından oluşmaktadır. Gerek topoğrafya haritaları üzerinden tespit edilen isimler gerekse TÜİK tarafından yayınlanan sayım sonuçlarından hareketle yerleşim yerleri tespit edilerek eski isimleri de dahil olmak üzere iki başlık altında ele alınmıştır. Bunlardan doğal çevre özelliklerinden adını alanlar kendi içerisinde, beşeri çevre özelliklerinden alanlar ise kendi arasında sınıflandırmaya tabi tutulmuştur.

Araştırma veri elde etme ve değerlendirme açısından nitel bir çalışmadır. Bilindiği gibi nitel araştırma veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algılandığı ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma türüdür. Bu çerçevede sahayla ilgili daha önce yapılmış çalışmalar incelenmiş, nüfus sayım cetvellerinden yerleşmelerin eski ve yeni adları tespit edilmiştir. Elde edilen verilerle 1/25000 ölçekli topoğrafya haritaları üzerindeki yerleşim yerleri karşılaştırılmıştır. Saha çalışmalarında yerinde gözlem ve mülakat yapılarak yerleşim yerlerinin kimliği belirlenmeye çalışılmıştır.

Yerleşim yerlerinin adlarının tasnifi yapılırken imla hatalarına düşmemek ve telaffuzlarının doğruluğunu teyit etmek amacıyla Türk Dil Kurumu'nun 2005 yılı Türkçe Sözlüğünden yararlanılmıştır. Adlarını beşeri coğrafya özelliklerinden (aşiret, cemaat, boy gibi) alan yerleşme adlarının Cevdet Türkay'ın *Başbakanlık Arşiv ve Belgelerine Göre Osmanlı İmparatorluğunda Oymak, Aşiret ve Cemaatler (1979)* adlı çalışması ile Yusuf Halaçoğlu'nun 2009 yılında yayınlanan *Anadolu'da Aşiretler, Cemaatler, Oymaklar (1453-1650)* adlı eseri temel kaynakları oluşturmuştur. Bunun yanında Bilge Umar tarafından kaleme alınan *Türkiye'deki Tarihsel Adlar* adlı eser de sık sık başvurulan kaynaklar arasında yer almıştır. Yerleşmelerin geçmişi ile ilgili bilgilere ise saha ile ilgili yazılan tarihi çalışmalardan geniş ölçüde istifade edilerek ulaşılmıştır.

3. Erzincan İlinin Coğrafi Konumu ve Başlıca Özellikleri

¹¹ Karaboran, H. H., 1984, Türkiye'de Mevki Adları Üzerine Bir Araştırma, Türk Yer Adları Sempozyum Bildirileri, 11-13 Eylül 1984, Başbakanlık Basımevi, Ankara, s.97-148; Koca, N., Yazıcı, H., (2011). "Afyonkarahisar İlindeki İdari Yerleşmelerin Toponimik Sınıflandırılması", *Türk Coğrafya Dergisi*, Sayı56: s.1-10; Doğanay, H., Orhan, F., 2016, Türkiye Beşeri Coğrafyası, Pegem Akademi, Ankara, s.452-456; İbret, B. Ü., (2003). A.g.e., s.53-80.

Erzincan ili, Doğu Anadolu Bölgesi'nin Yukarı Fırat Bölümü'nde yer almaktadır. Matematik konum olarak yaklaşık $39^{\circ} 02'$ - $40^{\circ} 05'$ kuzey enlemleri ile $38^{\circ} 16'$ - $40^{\circ} 45'$ boylamları arasında bulunmaktadır. İl toprakları doğudan Erzurum, güneydoğudan Bingöl, kuzeyden Bayburt ve Gümüşhane, kuzeybatıdan Giresun, batıdan Sivas, güneyden Tunceli, güneybatıdan ise Elazığ ve Malatya illeriyle çevrilidir (Harita 1).

Harita 1. Erzincan ilinin yer bulduru haritası.

Erzincan ilinin yüzölçümü 11903 km^2 'dir. Bu yüzölçümüyle ülke topraklarının %1,5'lik kısmını kaplamakta ve alan bakımından ülkemizin 24. büyük ili durumundadır. İl topraklarının Refahiye ilçesi sınırlarında kalan bir kısmı Karadeniz Bölgesi'nin sınırları dâhilindedir. Bu yönüyle Doğu Anadolu Bölgesi ile Karadeniz Bölgesi arasında bir geçiş özelliğine sahiptir.

Yukarı Fırat Havzasını doğu-batı ve kuzey-güney yönünde bağlayan yolların kavşak noktasında yer almasından dolayı Erzincan ve çevresi tarihin eski dönemlerinden beri yerleşmeye sahne olmuştur. Bu özel konumu nedeniyle tarih boyunca birçok medeniyetin egemenlik sahası içinde kalmıştır. Erzincan ovasının doğu kesiminde yer alan Altıntepe Höyüğü'nde yapılan kazı çalışmaları sahada yerleşmenin tarihini M.Ö. 3000'li yıllara kadar geriye götürmektedir. Nitekim Altıntepe Höyüğü'ndeki Urartu kalesinin Eski Tunç Çağı'na ait bir yerleşmenin üzerine kurulduğu yapılan kazı çalışmalarıyla ortaya çıkarılmıştır.¹²

Erzincan ve çevresi M.Ö. 2000'li yıllarda Hurrilerin ve M.Ö. 2. bin yılın ilk yarısından itibaren ise Hititlerle mücadele eden Azzilerin ve Hayaşaların hakimiyetine girmiştir. Nitekim Hitit dönemine ait metinlerde Erzincan-Erzurum bölgesi Hayaşa ülkesi olarak

¹² Özgüç, T., 1961, "Altıntepe Kazıları-Excavations Altıntepe", *Bellekten*, XXV/98, Ankara, s.253-257.

adlandırılmaktadır.¹³ Sonraki dönemde Hurri-Mitanni devletinin zayıflayarak tarih sahnesinden silinmesini fırsat bilerek Doğu Anadolu üzerine akınlar düzenleyen Asurluların saldırılarına karşı Hurri kökenli ve akraba Urartu kabilelerinin meydana getirdiği feodal beylikler birleşerek Urartu devletini kurmuş ve bölgeye hakim olmuştur.¹⁴ Bölgenin en güçlü devleti Asurlular ile egemenlik mücadelesi veren Urartuların kuzeyden gelen Kimmer ve İskit akınlarıyla tarih sahnesinden sonra Urartu devletinin toprakları M.Ö. 600'lerde Med krallığının eline geçmiştir. Daha sonra Perslerin Doğu Anadolu'ya hakimiyetiyle Erzincan ve çevresi de bu devletin sınırlarına dahil olmuştur.¹⁵ Perslerden sonra bölge Roma İmparatorluğunun hakimiyetine girmiştir. Ancak Roma hakimiyetinin zayıflamasıyla bölgede birçok yeni prenslik kurulmuş ve aralarında çekişmelerin olduğu bu prenslikler zaman zaman Doğu Roma'nın ya da İran'ın nüfuz bölgesinde kalmıştır.¹⁶

Yöre sonraki dönemlerde Bizans-Sasani arasındaki çatışmalara sahne olmuş ve Müslüman Arapların Ön Asya'ya ve İran'da egemenlik kurmalarına kadar bu çatışmalar şiddetle devam etmiştir. İslamiyet döneminde önce Emevilerin, sonraları ise Abbasilerin egemenlik sahasında kalan bölge Araplar ile Bizans arasında sık sık el değiştirmiştir. Türklerin hakimiyetine girmesi ise Malazgirt zaferinden sonra Sultan Alparslan'ın komutanlarından Mengücek Gazi dönemine rastlamaktadır. Sonraki dönemde Selçukluların sınırlarına dahil olan Erzincan, Moğol istilasıyla İlhanlı egemenliğine girmiş, İlhanlıların zayıflamasıyla da Eretna Beyliği bölgede yönetimi kurmuştur. Erzincan daha sonra Karakoyunlular ve Akkoyunlular arasında sürekli el değiştirmiş ve 1514 yılındaki Çaldıran savaşından sonra Yavuz Sultan Selim döneminde kesin olarak Osmanlı idaresine geçmiştir. Bu dönemde Kemah kalesi fethedilerek Kemah sancak yapılmış ve Erzincan da Kemah sancağına bağlı bir kaza olmuştur.¹⁷

I. Dünya Savaşı'nda Erzincan 1916 yılında Ruslar tarafından işgal edilerek Rus idaresine girmiştir. Bolşevik ihtilalinin 1917 yılında patlak vermesiyle Ruslar Erzincan'dan çekilerek bölgeyi Ermenilere bırakmışlardır. Ermenilerin yağma ve katliamlarına maruz kalan halkın bir kısmı göç etmek zorunda kalmıştır. Kazım Karabekir komutasındaki Türk milis kuvvetlerinin bölgeye güneyde Munzur geçitlerinden, güneybatıda Kemah boğazı ve batıda Çardak yönünden hareketleri ile Erzincan, 13 Şubat 1918'de Ermeni güçlerinin işgalinden kurtarılmıştır.¹⁸

Osmanlı devletinin idari taksimatında XVI. yüzyıldan XIX. yüzyıla kadar Erzurum eyaletinin önce Kemah sancağına sonra da Paşa Sancağına bağlı bir kaza olan Erzincan, Tanzimat sonrasındaki düzenlemelerle 1863'te sancak statüsü kazanmış ve Cumhuriyet dönemine kadar idari sınırları değişmekle birlikte bu hüviyetini devam ettirmiştir.¹⁹ Cumhuriyet döneminde sancaklar kaldırılarak yerine oluşturulan vilayetlerden biri de Erzincan olmuştur. İlk yıllardaki birtakım değişiklikler dışında Erzincan ili, 1936 yılına kadar merkez ilçe dışında, Pülümür (günümüzde Tunceli'ye bağlı), Refahiye, Kuruçay (günümüzde İliç ilçesine bağlı bir köy), Kemah ve Kiğı (günümüzde Bingöl'e bağlı) ilçelerinden oluşmaktadır. Sonraki dönemde Kiğı ilçesi 1934'te yeni kurulan Bingöl iline, Pülümür ilçesi ise 1935'te yeni il olan Tunceli'ye bağlanmıştır. Aynı dönemde 1936 yılında Erzurum'a bağlı Tercan, 1938'de Elazığ'a bağlı Eğin Erzincan ilinin yönetim sınırlarına dahil edilmiştir. Bu arada 1939'da demiryolunun geçmesiyle

¹³ Şahin, T. E., 1985, Anadolu'nun Tarihi Akışı İçerisinde Siyasi, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Açidan Erzincan Tarihi, Cilt I, Erzincan Hayra Hizmet ve Dayanışma Vakfı, Yayın No:1, Erzincan, s.23-24.

¹⁴ Miroğlu, İ., 1990, Kemah Sancağı ve Erzincan Kazası (1520-1566), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1990, s.1-3.

¹⁵ Şahin, T. E., 1985, A.g.e., s.61.

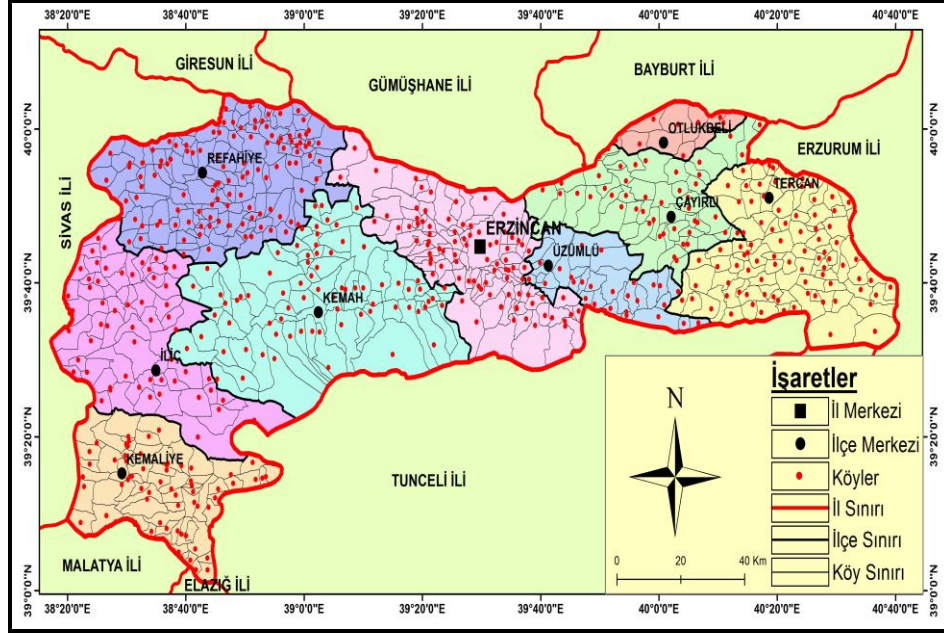
¹⁶ Miroğlu, İ., 1990, A.g.e., s.3.

¹⁷ Miroğlu, İ., 1990, A.g.e., s.3-8.

¹⁸ Şahin, T. E., 1987, Anadolu'nun Tarihi Akışı İçerisinde Siyasi, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Açidan Erzincan Tarihi, Cilt II, Erzincan Hayra Hizmet ve Dayanışma Vakfı, Yayın No:1, Erzincan, s.367-398.

¹⁹ Gül, A., Başbüyük, A., 2011, Bir Tarihi Coğrafya İncelemesi (Osmanlı'dan Cumhuriyete Erzincan Kazası), Salkımsöğüt Yayınevi, Erzurum, s.47-51.

birlikte ilçe merkezi Kuruçay'dan İliç'e taşınmıştır Tercan ilçesine bağlı Çayırılı kasabası 1954'te, merkez ilçeye bağlı Cimin (Üzümlü) 1987'de, Çayırılı'ya bağlı Otlukbeli (Karakulak) ise 1990'da ilçe statüsüne getirilmiştir. Günümüzde ise 2017 yılı itibarıyla il sınırları içinde merkez ilçeye birlikte 9 ilçe, 15 belde ve 528 köy yerleşmesi bulunmaktadır (Harita 2). Biz de bu çalışmamızda Erzincan ili sınırları içerisinde yer alan idari yerleşmelerin adlarının tasnifini coğrafi açıdan irdelemeye çalışacağız.

Harita 2. Erzincan ilinin idari bölünüş haritası.

4. İdari Yerleşim Birimlerinin Adları

4.1. İlçe İdari Birimlerinin Adları

Araştırma sahasını oluşturan Erzincan ilinin bulunduğu bölgenin ilk adı Asur kaynaklarında Zuhma (Suhma) olarak geçmektedir. Erzincan'ın ilkçağdaki adının aslı Orosa olarak geçmektedir. Bu isim Hitit belgelerinde Urussa şeklinde kullanılmakla birlikte değişik kaynaklarda Urusu, Orsene, Orosene ve Roma ile erken Bizans döneminde ise Orosa olarak geçmektedir.²⁰ Erzincan adının Strabon'un İlkçağ'da bu bölgede bulunduğunu belirttiği Eriza'dan geldiği sanılmaktadır. Keza Grek kaynaklarında bu bölgede Aziris adıyla gösterilen kentin de Erzincan olması muhtemeldir. Kentin adı Ermeni kaynaklarında Erez, Erzng ve Erznga, Yertznga, Bizans kaynaklarında Aringam, Arsingan, Erzingan, Arap kaynaklarında ise Erzencan, Arzancan şeklinde geçmektedir.²¹ Strabon tarafından Akilisene²² olarak anılan bölgedeki Eriza kenti MÖ dönemlere tekabül etmektedir. Keza Fırat kenarında gösterilen Aziris'in Erzincan olması da mümkündür.²³ Eriza adı Türk fetihlerinden sonra Selçuklular tarafından Erzingan ve Ezirgan şeklinde söylenmiş zamanla günümüzdeki şeklini almıştır.²⁴

²⁰ Umar, B., 1993, Türkiye'deki Tarihsel Adlar, İnkılap Kitabevi, İstanbul, s.620.

²¹ Miroğlu, İ., 1995, "Erzincan", DİA, c:XI, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, s.318.

²² Strabon., 2015, Geographika Antik Anadolu Coğrafyası Kitap XII-XIII-XIV, (Çev. Adnan Pekman), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, s. 40.

²³ Darkot, B., 1993, "Erzincan", İA, c:IV, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, s.338-340.

²⁴ Yurt Ansiklopedisi, Cilt:IV. (1982). Anadolu Yayıncılık, İstanbul, s.2596.

Görüldüğü gibi tarihin değişik dönemlerinde değişik adlar ve söyleniş biçimleriyle günümüze gelmiş olan Erzincan adı, kesin olmamakla birlikte Erez, Eriza veya Aziriz'den günümüze kadar evrilerek gelmiş ve Erzincan şekline dönüşmüştür. Ermeniler tarafından Erez ya da Erzngan olarak kullanılan Erzincan adı Umar tarafından belirtildiğine göre ilkçağ Ermeni dilinde “kayalı, taşlı” anlamına gelen Eriz sözcüğünden gelmektedir.²⁵ Ancak bu adın neden verildiği ile ilgili kesin bir bilgi mevcut değildir. Sonuçta Erzincan adı ile ilgili sözlükler, ansiklopediler, seyahatnameler ve diğer çeşitli kaynaklarda Zuhma, Ecleac, Acilisene, Akisilene, Ekletzene, Celecesene, Kelesene, Acisene, Erez, Eriza, Ezezevan, Arizan, Orosa, Orsa, Orse, Urussa, Urusu, Orsene, Orosene, Aziris, Erzng, Erznga, Erzngan, Yerzinga, Arsinga, Aringam, Aringami, Arsingan, Arzancan, Erzencan, Ezirgan, Ezingan ve Erzincan olmak üzere yaklaşık otuz kadar söyleyiş biçimi bulunmaktadır.²⁶

Erzincan ovasında yer alan Üzümlü ilçesinin eski adı tarihi kayıtlarda Tzumina, Justinianopolis ve Cimin şeklinde geçmektedir.²⁷ Cimin adı muhtemelen Tzumina kelimesinin Türklerin Anadolu'ya göçünden sonra yöreye yerleşen Mengücekliler tarafından değişikliğe uğramasıyla ortaya çıkmıştır. Cimin, 1956'da kurulan Ad Değiştirme İhtisas Komisyonu tarafından yapılan çalışmalar sonucunda değiştirilerek Üzümlü adını almıştır. Bu ad burada yetiştirilen meşhur üzümün esinlenilerek verilmiştir.

Çayırılı, Tercan ilçesine bağlı bir bucak merkezi iken 1954 yılına ilçe statüsüne getirilmiş ve eski adı da (Mans) değiştirilmiştir. Mans adı, Tercan ovası ve çevresinde ilkçağlarda hüküm süren Mananalıs'lerden gelmektedir.²⁸ Çayırılı adı ise muhtemelen ovayı çevreleyen sahalardaki alpin çayırılardan dolayı verilmiş olmalıdır.

İliç kelimesi Türk Dil Kurumu Derleme Sözlüğünde ilçenin kuzeyindeki Zara, Koyulhisar bölgesinde “çam ağacı sürgünlerinden akan su veya cam kabuğunun altında bulunan tatlımsı yenilebilir ince tabaka” şeklinde tanımlanmaktadır.²⁹ Aynı sözlükte İliç ise Trakya'da çitlembiğe verilen isimdir. Kelimenin kökeni olarak kabul edebileceğimiz il; Türkçe kökenli olup, ülke, diyar, bölge yer, topluluk, kabile, aşiret, bir topluluğa ait yer ve itaatli gibi anlamlar içermektedir.³⁰ İliç kelimesinin il veya ilig kökünden türemiş olabileceği yüksek ihtimaldir. Türkçe kökenli il “devlet kökünden lig ekiyle türetilen ve kaynaklara İllig veya İlig olarak geçen kelimenin sözlük karşılığı devletli-hükümdar'dır. Bazı kaynaklarda ise devlete bağlı bir bölgenin ya da kanadın idarecisinin unvanı olduğu ve bu durumda ilhan ile aynı anlama geldiği görülür. İlig unvanını Tabgaclar, Uygurlar, Hazar Hakanlığı, Karahanlılar ve Selçuklular hükümdar veya saltanat sahibi olarak kullanmışlardır.³¹ Değişik kaynaklardaki bu tanımlardan da anlaşılacağı üzere İliç kelimesi İl kökünden türemiş Türkçe kökenli bir kelimedir. Muhtemelen Türklerin bu bölgedeki hakimiyeti sırasında kurulmuş bir yerleşme olmalıdır. Zaten İliç ilçe merkezinin güney kesimine doğru uzanan yayla alanları temel geçim kaynağı konar-göçer hayvancılık olan Türk toplulukları için uygun bir ortam sunmaktadır.³²

Yerleşme tarihi Romalılar dönemine kadar giden Kemaliye'nin en eski adının Antoninus'un Rehberine göre, Satala-Melitene yolu üzerinde bulunan Ortaçağ şehirlerinden

²⁵ Umar, B., 1993, A.g.e., s.118.

²⁶ Kara, R., 2016, “Erzincan Adı Üzerine”, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt:9, Sayı:2, s.38.

²⁷ Akpınar, E., Sarıççek, F., Aksun, Y., 2004, *Üzümlü (Cimin)*, Doğu Yayınları, Erzincan, s.2.

²⁸ Şahin, T. E., 1985, A.g.e., s.501-506; Yazıcı, H., 1991, Tercan Ovası ve Çevresinin Coğrafi Etüdü, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı Basılmamış Doktora Tezi, Erzurum, s.143.

²⁹ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü VII., 1993, Türk Dil Kurumu Yayınları, Sayı:21117, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, s.2523.

³⁰ Doğan, M., 2009, Büyük Türkçe Sözlük, Pınar Yayınları, İstanbul, s.533.

³¹ Taşağıl, A., 2000, İslam Ansiklopedisi (Cilt:22), İlig Maddesi, s.108.

³² Başibüyük, A., 2006, “Demiryoluna Bağlı Olarak Kurulan Bir İlçe Merkezi: İliç (Erzincan)”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, Cilt:11, Sayı:15, s.256.

birisi olan Teukila/Theukira adlı yerleşme olduğu sanılmaktadır.³³ Kelime anlamı Kapadokya dilinde *ila* sözcüğünden türetilmiş olup, *boğaz*, *geçit* anlamına gelmektedir. Daha sonraları kullanılan Eğin kelimesi Tarama Sözlüğü'nde sırt, arka anlamlarına gelmektedir.³⁴ Roma dilinde “kaynak, pınar” anlamındaki “agn” kelimesinin değişime uğramasıyla ortaya çıkmıştır.³⁵ Kasabanın üst tarafında şimdilerde Kadıgölü denen gür bir karstik kaynak muhtemelen yerleşmenin adlandırılmasında ilham kaynağı olmuştur.

Romalılar döneminde ilk defa günümüzdeki Günyüzü köyünün bulunduğu yerde kurulduğu sanılan Refahiye'nin eski adı Gercanis'dir.³⁶ Kelime anlamı tam olarak bilinmemekle birlikte Ermenice olduğu ve Ercis adında bir azizin adından alındığı belirtilmektedir.³⁷ Bugünkü Refahiye'nin bir yerleşim yeri olarak ortaya çıkması 1872 senesinden birkaç yıl öncesine kadar dayanmaktadır. Burada hükümet konağının inşası ve zamanla yerleşmenin nüfuslanmasıyla kasaba görünümüne kavuşmuştur. Bu yeni yerleşmenin Gercanis olan adının Erzincan Sancağı meclis azalarından Hacı Nusret Bey'in faaliyetleri sonucunda Erzurum valiliğince Sultan Abdulaziz'in ismine atfen Azizabad olması teklif edilmiştir. Şura-yı Devlet Dahiliye Dairesi'nde ele alınan bu isim değişikliğinde Refahiye konulmasına karar verilmiş, Şura-yı Devlet tarafından onaylanarak 18 Nisan 1872 tarihinde Sultan Abdülaziz'in iradesiyle Refahiye adı kullanılmaya başlanmıştır.³⁸ Bir başka rivayete göre ise, Refahiye adı Erzincan Mutasarrıfı Şefik Paşa'nın Gercanis'e yaptığı bir ziyaret sırasında bölgenin ormanlarıyla sularının bolluğuna, havasının temizliğine bakarak, kazanın yabancı olan isminin kaldırılarak yerine huzur getiren, refah veren anlamında Refahiye adının verilmesini istemesiyle ortaya çıktığı belirtilmektedir.³⁹

Kemah'ın Roma ve Bizans çağındaki adı Kamakha/Kamakha Ani olarak geçmektedir. Ermeni ağzında Kamakh adı Anadolu Kama yani Kuwa-Ama, Kutsal Ana adına, Ermenicenin halkı anlamında –ukh takısının kısaltılmışı –kh eklemekle oluşturulmuştur. “Kutsal Ananın Halkı” anlamına gelmektedir.⁴⁰ Kemah'a, kral I. Theodosios (M.S. 379-395) zamanında bir ara onun adına atfen Theodosiopolis adı verilmiştir.

Tercan'ın Bizans dönemindeki adı kaynaklarda Derxene veya Derzene olarak geçmektedir. İlçe merkezinin adı XIII. yüzyılın sonlarından itibaren İzzettin Saltuk'un kızlarından Mama Hatun'un yöredeki faaliyetlerine istinaden *Mama Hatun* olarak adlandırılmıştır.

Otlukbeli ilçesinin eski adı Karakulak olup, 1800'lü yıllarda bucak haline getirilmiştir. Tercan ilçesine bağlı olan Karakulak bucağı 1954 yılında ilçe olan Çayırılı'ya bağlanmıştır. Bucak merkezi olan Karakulak'ta 1971 yılında belediye teşkilatı kurulmuş ve 1973 yılında adı Otlukbeli olarak değiştirilmiştir. Karakulak bir Türk cemaati adı olup Yörükân taifesindedir.⁴¹ Fatih Sultan Mehmet Han ile Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan arasındaki savaşın geçtiği Otlukbeli bu yeni ilçenin de adı olmuştur. Otlukbeli kelimesi çevrenin doğal bitki örtüsü ile topoğrafik yapısının ortaya çıkarmış olduğu bir isimdir. Bilindiği gibi bel veya belen kelimesi

³³ Yorke, V. W., 1896, “A Journey in the Valley of the Upper Euphrates”, *The Geographical Journal*, vol.8, no.4, s.317-335.

³⁴ Tarama Sözlüğü., 2009, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, s. 1754.

³⁵ Umar, B., 1993, A.g.e., s.234, 780; Akpınar, E., 2004, “Doğu Anadolu Bölgesi'nde Alternatif Turizm Merkezi Olmaya Aday Bir İlçe: Kemaliye”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:6, Sayı:2, s.214.

³⁶ Şahin, İ. F., 1997, Refahiye'nin Coğrafi Etüdü, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Doktora Tezi, Erzurum, s.155.

³⁷ Kemali, A., 1932, Erzincan Tarihi, Coğrafi, İktisadi, Etnografî, İdari, İhsai, Tetkikat Tecrübesi, Resimli Ay Matbaası, İstanbul, s.354.

³⁸ Bulut, H., Tozlu, S., 2008, “XIX. Yüzyılın İkinci Yarısında Refahiye Kazası”, *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:10, Sayı:2, s.100-102.

³⁹ Şahin, İ. F., 1997, A.g.t., s.155.

⁴⁰ Umar, B., 1993, A.g.e., s.369.

⁴¹ Türkay, C., 2012, Başbakanlık Arşivi Belgelerine Göre Osmanlı İmparatorluğunda Oymak, Aşiret ve Cemaatler 3. Baskı, İşaret Yayınları:94, İstanbul, s.410.

Anadolu'da dağ sırtlarında geçit veren yer, dağ geçitleri için kullanılmaktadır. Karasu-Kelkit havzasını birbirine bağlayan bir konumda yer alan Otlukbeli, tarihi kuzeydoğu Anadolu yol güzergahı üzerinde yer alması nedeniyle özellikle Sivas-Erzincan-Erzurum arasındaki ulaşımda önemli bir menzil noktası olmuştur. Nitekim bu yol üzerindeki hanlardan biri de Karakulak Hanı'dır.⁴²

4.2. Kırsal Yerleşme Adları

Bilindiği gibi yer adlarını inceleyerek kır yerleşmelerinin tarihi, iskan safhası ve etnik karakteri hakkında bilgiye ulaşabilmek mümkündür.⁴³ Ancak köy adlarının değiştirilmesi köyün eski durumunun ve özelliklerinin tespit edilmesini güçleştirmekte ve geçmişle bağlantısını koparmaktadır.⁴⁴ Erzincan ilindeki 15'i belde* 528'i de köy olmak üzere toplam 543 kırsal yerleşmenin 366'sının adı Cumhuriyetten günümüze kadar (özellikle 1957 ve 1959 yılında çıkarılan kararnamelerle) değişikliğe uğramıştır. Bu durum il idari sınırları içerisinde kalan kırsal yerleşmelerin yaklaşık %67 gibi bir kısmının isimlerinin değiştirildiğini göstermektedir. Bu yerleşmelerden Türkçe olmayan isimlerin değiştirilmesi kuşkusuz yerindedir. Yerlerine konulan isimlerin çoğunluğu maalesef coğrafi özellikleri yansıtmaktan uzaktır. Ancak yeni konulan isimler içerisinde yerleşmenin bulunduğu coğrafi şartlara uygun olarak verilmiş olanları da burada belirtmek gerekir. Bunun yanında yerleşmelerin adları iyi analiz edilmediği için Türk kimliğini ve kültürünü yansıtan birçok Türkçe isim de ne yazık ki bilinçsizce değiştirilmiştir.

Erzincan ilindeki kırsal yerleşmelerin önemli bir kısmı adını doğal çevre elemanlarından almıştır. Bunların başında topoğrafik unsurlar gelmektedir. İl arazilerinin büyük bir kısmının engebeli topoğrafyaya sahip olması yerleşme adlarına da yansımıştır. Bu nedenle yerleşme adlarında topoğrafyaya ait unsurları sıklıkla görmek mümkündür. Çevresine göre hakim bir konumda olmaları, manzara avantajları, eteklerinde su kaynaklarının varlığı, tarım alanlarının istila edilmek istenmemesi, otlak ve yayla alanlarına yakın olması gibi avantajlarından dolayı tepelik alanlar yerleşim sahası olarak tercih edilmiştir. Dolayısıyla çevresine göre yüksekte kalan tepelik alanlar birçok yerleşmenin adında yer almıştır. Keza aşınma ile ortaya çıkmış çevresine göre nispeten düz alanlara Anadolu'da yazı adı verilmektedir. Erzincan ilinde de adını çevresindeki bu iki topoğrafik unsurlardan alan çok sayıda yerleşme bulunmaktadır. Engebeli arazi yapısından dolayı dağların üzerindeki geçit yerlerine yakın konumlanmış köylere bel veya belen kelimesi isim olarak verilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Adını Kuruluş Yerinin Jeomorfolojik Özelliklerinden Alan Köyler.

Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe
Başköy	Çayırli	Sarıyazı	Kemah	Güventepe	Refahiye
Bölükova	Çayırli	Yastıktepe	Kemah	Kıranstepe	Refahiye
Esendoruk	Çayırli	Yücebelen	Kemah	Kızılentiş	Refahiye
Harmantepe	Çayırli	Esertepe	Kemaliye	Mendemebaşı	Refahiye
Hastarla	Çayırli	Güldibi	Kemaliye	Mendemecükuru	Refahiye
Sarıgüney	Çayırli	Günyolu	Kemaliye	Sarıbayır	Refahiye
Toprakkale	Çayırli	Toybelen	Kemaliye	Teknecik	Refahiye
Yeşilyaka	Çayırli	Yaka	Kemaliye	Tepeköy	Refahiye
Akçayazı	İliç	Yeşilyamaç	Kemaliye	Yaylabeli	Refahiye
Çayyaka	İliç	Akyazı	Merkez	Yazıgediği	Refahiye

⁴² Gündoğdu, H., 2001, "Kuzeydoğu Anadolu Yol Güzergahı ve Karakulak Menzili", *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, Sayı:7, Erzurum, s.65-70.

⁴³ Göney, S., 1976, Adana Ovaları-I, İstanbul Üniversitesi Yayın No:2162, İstanbul, s.114.

⁴⁴ İbret, B. Ü., 2003, A.g.e., s.67.

* 30.04.2017 tarihinde yayınlanan Resmi Gazete'nin 30053 sayılı gazetede yer alan sınır tespit kararı ile Erzincan Merkez ilçesine bağlı Kavakyolu, Çukurkuyu, Yalnızbağ, Ulalar, Akyazı, Yoğurtlu, Demirkent, Yaylabaşı ve Geçit Belediyeleri ile Işıkpınar, Buğdaylı ve Büyükçakırman Köylerinin tüzel kişiliklerinin kaldırılarak Erzincan Belediyesi sınırları içine katılması 5393 sayılı Belediye Kanununun 11.'ci maddesi uyarınca uygun görülmüştür.

Dikmen	İliç	Bahçeyazı	Merkez	Yazıköy	Refahiye
Güngören	İliç	B. Çakırman	Merkez	Yuvadağı	Refahiye
Ortatepe	İliç	Geçit	Merkez	Çayırdüzü	Tercan
Tabanlı	İliç	Gümüştarla	Merkez	Çukuryurt	Tercan
Uluyamaç	İliç	K. Çakırman	Merkez	Darıtepe	Tercan
Boğaziçi	Kemah	Oğlaktepe	Merkez	Köprübaşı	Tercan
Dikyamaç	Kemah	Saztepe	Merkez	Tepebaşı	Tercan
Esimli	Kemah	Yaylabası	Merkez	Yastikköy	Tercan
Gediktepe	Kemah	Boğazlı	Otlukbeli	Bayırbağ	Üzümlü
Karadağ	Kemah	Bakacak	Refahiye	Çadırtepe	Üzümlü
Kemeryaka	Kemah	Bölüktepe	Refahiye	Çayıryazı	Üzümlü
Kutluova	Kemah	Çukuryazı	Refahiye	Pışkidağ	Üzümlü
Şahintepe	Kemah	Gökseki	Refahiye		

Yerleşmelerin kuruluş yerinin seçiminde su kaynakları önemli bir etkidir. Çünkü su insan hayatının ve ekonomik faaliyetlerin devamı için temel gereksinim kaynağı durumundadır. Karadeniz kesimi dışındaki sahalarda Akdeniz yağış rejiminin etkili olduğu Anadolu'da yaz dönemi kurak geçtiğinden gerek içme gerekse sulama suyu açısından su kaynakları önem kazanmaktadır. Bundan dolayı yerleşmeler kurulurken su kaynakları birinci derecede rol oynamıştır. Ana akarsu şebekesini Fırat Nehri'nin oluşturduğu Erzincan'da il sınırları içerisindeki çevredeki dağlık sahalardan bu ırmağa irili ufaklı çok sayıda kol akarsu karışmaktadır. Yerleşmelerin önemli bir kısmının bu akarsu şebekesine bağlı olarak vadi yamaçları veya tabanlarında, ovalık kesimlerde ise genellikle kaynak sularının çıktığı dağ eteği bölgelerinde toplandığı görülmektedir. Nitekim yerleşmelerin birçoğunda kaynak, pınar, çeşme, göz, göze, bulak, su, öz, dere, çay ve göl gibi su ile ilgili adların kullanıldığı dikkati çekmektedir (Tablo 2).

Tablo 2. Adını Hidrografik Özelliklerden Alan Köyler.

Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe
Aşağıçamurdere	Çayırli	Taşbulak	Kemah	Çatak	Refahiye
Cennetpınar	Çayırli	Yardere	Kemah	Damlaca	Refahiye
Çataksu	Çayırli	Başpınar	Kemaliye	Derebaşı	Refahiye
Çaykent	Çayırli	Buğdaypınar	Kemaliye	Doğandere	Refahiye
Çayönü	Çayırli	Çaldere	Kemaliye	Gazıpınarı	Refahiye
Çilligöl	Çayırli	Çat	Kemaliye	Gölköy	Refahiye
Eşmepınar	Çayırli	Gümüşçeşme	Kemaliye	Gülensu	Refahiye
Gelinpınar	Çayırli	Karapınar	Kemaliye	Karasu	Refahiye
Göller	Çayırli	Kekikpınarı	Kemaliye	Keçegöz	Refahiye
Ortaçat	Çayırli	Kozlupınar	Kemaliye	Kırkbulak	Refahiye
Pınarlı	Çayırli	Subaşı	Kemaliye	Madendere	Refahiye
Yukarıçamurdere	Çayırli	Çağlayan	Merkez	Ortagöze	Refahiye
Çaylı	İliç	Çukurkuyu	Merkez	Pınaryolu	Refahiye
Kuruçay	İliç	Gölpınar	Merkez	Uludere	Refahiye
Leventpınar	İliç	Gürlevik	Merkez	Yaylapınarı	Refahiye
Özlu	İliç	Hanidere	Merkez	Bağpınar	Tercan
Sarıpınar	İliç	İlidere	Merkez	Beşgöze	Tercan
Sularbaşı	İliç	Işıkpınar	Merkez	Büklümdere	Tercan
Yalngöze	İliç	Pınarönü	Merkez	Çatakdere	Tercan
Yaylapınar	İliç	Sazlıpınar	Merkez	Gedikdere	Tercan
Ayranpınar	Kemah	Soğukoluk	Merkez	Gökdere	Tercan
Dereköy	Kemah	Sütpınar	Merkez	Gökpınar	Tercan
Gölkaynak	Kemah	Tatlısu	Merkez	Güzbulak	Tercan
İncedere	Kemah	Yeşilçat	Merkez	İlusu	Tercan
Kardere	Kemah	Yeşilçay	Merkez	Üçpınar	Tercan
Kırıkdere	Kemah	Akarsu	Refahiye	Bulanık	Üzümlü
Koçkar	Kemah	Alapınar	Refahiye	Demirpınar	Üzümlü
Olukpınar	Kemah	Bostandere	Refahiye	Göller	Üzümlü

Seringöze	Kemah	Çat	Refahiye		
-----------	-------	-----	----------	--	--

Anadolu'ya yerleşen Türk boyları çevrenin anlamlandırılmasında yörenin litolojik unsurlarından da çokça yararlanmışlardır. Bu nedenle taş, kaya gibi kelimeler renk, görünüm, fiziki ve kimyasal özellikleri de dikkate alınarak yerleşmelere ad olarak verilmiştir. Değişik jeolojik zamanlara ait çeşitli formasyonlara sahip Erzincan'da çok sayıda yerleşmenin adında taş veya kaya gibi litolojik yapıyı gösteren örnekler görmek mümkündür. Kayaçların yapısında bulunan mineral maddelerin de yerleşmelere ad olarak konulduğu dikkati çekmektedir. Kemah ilçesine bağlı Tuzla köyü adını yanı başındaki tuz üretilen tuzlalardan almaktadır. Keza aynı ilçeye bağlı Kömür köyü ve Mermerli köyleri de kayaçların mineral yapısı ile ilgili olup, önemli birer yeraltı kaynağından adlarını almışlardır (Tablo 3).

Tablo 3. Adını Çevrenin Litolojik Özelliklerinde Alan Köyler.

Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe
Karataş	Çayırli	Kayabaşı	Kemah	Kılıçkaya	Merkez
Oğultaşı	Çayırli	Kazankaya	Kemah	Diştaş	Refahiye
Yazıkaya	Çayırli	Kerer	Kemah	Kanlıtaş	Refahiye
Sırataş	Çayırli	Kömür	Kemah	Kırıktaş	Refahiye
Altıntaş	İliç	Mermerli	Kemah	Koçkaya	Refahiye
Bağıtaş	İliç	Parmakaya	Kemah	Aktaş	Tercan
Balkaya	İliç	Tuzla	Kemah	Altınkaya	Tercan
B. Gümüşlü	İliç	Çakırtaş	Kemaliye	Beşkaya	Tercan
Kapıkaya	İliç	Demirköy	Kemaliye	Çadırkaya	Tercan
Karakaya	İliç	Harmankaya	Kemaliye	Göktaş	Tercan
Kayacık	İliç	Kabataş	Kemaliye	Sarıkaya	Tercan
K. Gümüşlü	İliç	Yazmakaya	Kemaliye	Karakaya	Üzümlü
Aktaş	Kemah	Baltaşı	Merkez	Pınarlıkaya	Üzümlü
Gökkaya	Kemah				

Erzincan doğal bitki örtüsü açısından çeşitlilik göstermektedir. İl genelinde step elemanları yaygınlık göstermekle birlikte Refahiye çevresinde ve dağlık sahalarda ormanlık alanlar ve orman sınırının üstünde kalan yüksek kesimlerde ise alpin çayırlar geniş yer kaplamaktadır. Söz konusu bu bitki formasyonlarından yöre insanı hayvancılık, ormancılık ve mesken yapımı gibi değişik amaçlarla yararlanmaktadır. Bu nedenle bazı köy yerleşmelerine gerek doğal bitki örtüsü elemanları gerekse bazı kültür bitkilerini yansıtan isimler verilmiştir (Tablo 4).

Tablo 4. Adını Bitkilerden Alan Köyler.

Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe
Turnaçayırı	Çayırli	Çubuklu	Merkez	Karayaprak	Refahiye
Boyalık	İliç	Elmaköy	Merkez	Söğütlü	Refahiye
Bozçalı	İliç	Günbağı	Merkez	Topağaç	Refahiye
Büyükarmutlu	İliç	Kavakyolu	Merkez	Tuzluçayır	Refahiye
Çaltı	İliç	Söğütözü	Merkez	Armutluk	Tercan
Küçükarmutlu	İliç	Avcıçayırı	Otlukbeli	Başbudak	Tercan
Akbudak	Kemah	Küçükotlukbeli	Otlukbeli	Dalıca	Tercan
Cevizlik	Kemah	Yeşilbük	Otlukbeli	Edebük	Tercan
Çiğdemli	Kemah	Akçiğdem	Refahiye	Elmalı	Tercan
Dutlu	Kemah	Alaçayır	Refahiye	Fındıklı	Tercan
Elmalı	Kemah	Ardıçlık	Refahiye	Gevenlik	Tercan

Uluçınar	Kemah	Armutlu	Refahiye	Kavaklık	Tercan
Akçalı	Kemaliye	Arpayazı	Refahiye	Kemerçam	Tercan
Aksöğüt	Kemaliye	Çaltı	Refahiye	Kızılca	Tercan
Dallıca	Kemaliye	Çamdibi	Refahiye	Mantarlı	Tercan
Dutluca	Kemaliye	Çamlımülk	Refahiye	Çamlıca	Üzümlü
Kavacık	Kemaliye	Çatalçam	Refahiye	Derebük	Üzümlü
Kocaçimen	Kemaliye	Çıragediği	Refahiye	Otluk	Üzümlü
Cevizli	Merkez	Çukurçimen	Refahiye	Pelitli	Üzümlü
Çatalarmut	Merkez				

Hayvan adları da tıpkı doğal bitki örtüsü ve kültür bitkileri gibi bazı yerleşmelere isim olarak verilmiştir. Erzincan'da engebeli topoğrafya, iklim özellikleri ve toprak koşulları bakımından ekip-biçme ve ekip-dikme faaliyetlerinin yapılamadığı sahalarda hayvancılık en önemli geçim kaynağı durumuna geçmektedir. Hatta ekip-biçme ve ekip-dikme faaliyetlerinin yapıldığı sahalarda da hem hayvansal gıdaların temini için hem de ticari amaçlarla hayvancılık yapılmaktadır. Karasal iklim ve step bitki örtüsü küçükbaş hayvancılık için önemli bir doğal ortam oluşturduğundan yerleşmelerde özellikle küçükbaş hayvan adlarına rastlamak mümkündür. Keza engebeli topoğrafik yapıdan dolayı yaban hayatı için doğal bir ortam sunan ilde yerleşmelere bazı yırtıcı türlerinin adının verildiği de dikkati çekmektedir (Tablo 5).

Tablo 5. Adını Hayvanlardan Alan Köy Yerleşmeleri.

Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe
Aşağıkartallı	Çayırli	Karaca	Kemah	Keklikkayası	Merkez
Balıkli	Çayırli	Kedek	Kemah	Koçyatağı	Merkez
Çilhoroz	Çayırli	Sürek	Kemah	Baştosun	Refahiye
Yukarıkartallı	Çayırli	Karakoçlu	Kemaliye	Kuzuluk	Refahiye
Doğan	İliç	Binkoç	Merkez	Sarikoç	Refahiye
Bozoğlak	Kemah	Davarlı	Merkez	Tülü	Refahiye
Doğan	Kemah				

Yerleşmelerin adlandırılmasında doğal çevre koşullarının yanı sıra beşeri faktörlerin de büyük etkisi vardır. Nitekim boy, oymak, aşiret ve cemaat adları, kişi ad ve unvanları, dini sıfatlar, ören ve kale gibi eski yerler, ticari ve ekonomik faaliyeti ifade eden adlar, kurulduğu yerde daha önceleri bulunan devamlı ve geçici yerleşme adları, eşya adları ile insan tabiatının duygu, düşünce, estetik ve huy gibi özellikleri yerleşmelerin adlandırılmasında ilham kaynağı olmuştur.

Tarih boyunca çeşitli kavimlerin ve imparatorlukların egemenliğinde kalmış Erzincan ve çevresindeki yerleşme isimleri Türk fütuhatını takiben hemen tamamen silinmiştir. Türklerin Anadolu'ya göçüyle birlikte Anadolu'nun Türkleşmesi ile başlayan süreçte yerleşme adları da yeni bir etnik ve kültür devresinin izlerini taşımaktadır. Türklerin bu bölgeye yerleşmesi yerleşme adları üzerine de etki etmiş, Türk kültürü bölgeye adeta damgasını vurmuştur. Bu nedenle Türk boy, aşiret, oymak ve adları, kişi ad ve unvanları Erzincan ilindeki kırsal yerleşmelerin adlandırılmasında önemli bir yere sahiptir. Gerek Türk boy ve aşiretlerinin gerekse nüfuzlu kişilerin adlarını çok sayıda yerleşme adında görmek mümkündür. Tespitlerimize göre çok sayıda köy, adını Türk boy, aşiret, cemaat ve önemli şahsiyetlerin adından almıştır. Gerçekten de Erzincan'da Kayı, Salur, Yuva ve Kargın gibi Oğuz boy isimleri günümüzde de yerleşmelerin adında yaşatılmaktadır. Bunun yanında yörede nüfuz sahibi kişilerin adının sonuna bey ağa ve oğlu gibi kelimeler getirilerek yerleşme adı olarak kullanıldığı dikkati çekmektedir (Tablo 6).

Tablo 6. Adlarını Aşiret, Boy, Cemaat ve Önemli Şahsiyetlerden Alanlar Köyler.

Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe
Boybeyi	Çayırli	Arslanoba	Kemaliye	Kabuller	Refahiye
Bozağa	Çayırli	Efeler	Kemaliye	Kalkancı	Refahiye
Doğanyuva	Çayırli	Salihli	Kemaliye	Kamberağa	Refahiye
Mazlumağa	Çayırli	Şahinler	Kemaliye	Kayı	Refahiye
Mirzaoğlu	Çayırli	Yıldızlı	Kemaliye	Laleli	Refahiye
Ozanlı	Çayırli	Yuva	Kemaliye	Leventler	Refahiye
Paşayurdu	Çayırli	Ahmetli	Merkez	Muratçayırı	Refahiye
Tosunlar	Çayırli	Balıbey	Merkez	Perçem	Refahiye
Atma	İliç	Caferli	Merkez	Resullar	Refahiye
Çobanlı	İliç	Ganiefendiçiftliği	Merkez	Salur	Refahiye
Dostal	İliç	Hacılipalngası	Merkez	Sarhan	Refahiye
Kaymaklı	İliç	Hancıçiftliği	Merkez	Şahverdi	Refahiye
Kozluca	İliç	Karadığın	Merkez	Şaip	Refahiye
Turgutlu	İliç	Mahmutlu	Merkez	Şahaloğlu	Refahiye
Yağcılar	İliç	Mecidiye	Merkez	Gafurefendi	Tercan
Yakuplu	İliç	Mollaköy	Merkez	Hacıbayram	Tercan
Yılmaz	İliç	Türkmenoğlu	Merkez	Karahüseyin	Tercan
Alpköy	Kemah	Ağmusa	Refahiye	Kargın	Tercan
Atma	Kemah	Alacaatlı	Refahiye	Konarlı	Tercan
Beşikli	Kemah	Aslanyusuf	Refahiye	Küçükağa	Tercan
Çakırlar	Kemah	Aşut	Refahiye	Mustafabey	Tercan
Çalıklar	Kemah	Avşarözü	Refahiye	Müftüoğlu	Tercan
Dedek	Kemah	Babaaslan	Refahiye	Topalhasan	Tercan
Dedeoğlu	Kemah	Baloğlu	Refahiye	Yamanlar	Tercan
Doğanbeyli	Kemah	Cengerli	Refahiye	Yuvalı	Tercan
İlgarlı	Kemah	Çavuş	Refahiye	Avçılar	Üzümlü
Maksutuşağı	Kemah	Çiçekali	Refahiye	Balabanlı	Üzümlü
Muratboynu	Kemah	Diyarlar	Refahiye	Karacalar	Üzümlü
Oğuz	Kemah	Gemecik	Refahiye	Kureyşlisarıkaya	Üzümlü
Yahşılar	Kemah	Halitler	Refahiye		

Erzincan'daki kırsal yerleşmelerin bazıları adlarını yerleşme alanı ve çevresindeki tarihi, sosyal, kültürel değer ve yapılardan almıştır. Kurulduğu yerde veya çevresindeki tarihi yapı köylerin adlandırılmasında ilham kaynağı olmuştur (Tablo 7).

Tablo 7. Adlarını Tarihi, Sosyal, Kültürel Değer ve Yapılardan Alan Köyler.

Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe
Saraycık	Çayırli	Srakonak	Kemaliye	Tandırılı	Merkez
Sarıkonak	İliç	Topkapı	Kemaliye	Konakköy	Refahiye
Doruksaray	İliç	Beşsaray	Merkez	Beykonak	Tercan
Ağaçsaray	Kemah	Kalecik	Merkez	Kalecik	Tercan
Tandırbaşı	Kemah	Konakbaşı	Merkez		

Orta Asya'dan Anadolu'ya gelip yerleşen Türk boy, oymak, aşiret ve cemaatleri yerleşik hayata geçmeden önce, göçebe hayvancılığın bir gereği olarak sürekli yeşil otlak alanlarına ihtiyaç duyduklarından yaylak ve kışlak alanları arasında sürekli yer değiştirmişlerdir. Gerçekten de Erzincan ve Tercan ovaları ile alçak vadi tabanları kışlak sahaları çevredeki Munzur ve Esence dağları ve tabileri üzerindeki yayla alanları ise yaylak alanı olarak kullanılmagelmıştır. Bu nedenle engebeli bir topoğrafyaya sahip Erzincan'da bu ritmik göç hareketine uygun sahalarda hayvancılık ekonomisini yansıtan yerleşme adlarına da sıklıkla rastlanmaktadır. Bunun yanında yerleşme kalıntılarının olduğu sahalarda veya çevresinde yeniden kurulmuş yerleşmelere Anadolu genelinde olduğu gibi burada da ören takısı kullanılarak isimlendirme yapılmıştır (Tablo 8).

Tablo 8. Adlarını Yerleşmelerin Kurulduğu Yerde Daha Önceleri Bulunan Devamlı ve Geçici Yerleşmelerden Alan Köyler.

Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe
Büyükayla	Çayırli	Yeşilyurt	Kemaliye	Ağören	Tercan
Yaylakent	Çayırli	Ağlözü	Merkez	Akyurt	Tercan
Yaylalar	Çayırli	Çatalören	Merkez	Balyayla	Tercan
Ağıldere	İliç	Değirmenköy	Merkez	Karacakışlak	Tercan
Bozyayla	İliç	Ortayurt	Merkez	Karacaören	Tercan
Çiftlik	İliç	Karadivan	Otlukbeli	Kuzören	Tercan
Kuzkışla	İliç	Üçören	Refahiye	Yaylacık	Tercan
Çamlıyayla	Kemah	Güzle	Refahiye	Yaylayolu	Tercan
Mezra	Kemah	Kazören	Refahiye	Yazıören	Tercan
Ağıl	Kemaliye	Örenköy	Refahiye	Yenibucak	Tercan
Kışlacık	Kemaliye	Yeniyurt	Refahiye	Yeşilyayla	Tercan
Yayladamı	Kemaliye	Yıldızören	Refahiye	Denizdamı	Üzümlü
Yeşilyayla	Kemaliye	Yurtbaşı	Refahiye	Esenyurt	Üzümlü

Yerleşmelerin adlandırılmasında insanların yapmış oldukları temel ekonomik faaliyetlerin ve meslek gruplarının da kullanıldığı görülmektedir. İlde sayıca az olmasına rağmen bazı yerleşme adlarında bu türlü isimleri görmek mümkündür (Tablo 9).

Tablo 9. Adını Mesleklerden ve Yapılan Ekonomik Faaliyetlerden Alan Köyler.

Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe
Verimli	Çayırli	Başbağlar	Kemaliye	Pekmezli	Merkez
Bağlica	İliç	Çanakçı	Kemaliye	Yalnızbağ	Merkez
Bağcuğaz	İliç	Bahçeliköy	Merkez	Akbağ	Refahiye
Çörekli	İliç	Altınbaşak	Merkez	A. Sütlü	Refahiye
Sütlüce	İliç	Ballı	Merkez	Bıçer	Refahiye
Akyünlü	Kemah	Buğdaylı	Merkez	Ekecik	Refahiye
Eriç	Kemah	Ekinci	Merkez	Kürelilik	Refahiye
Eskibağlar	Kemah	Ekmekli	Merkez	Y. Sütlü	Refahiye
Gülbahçe	Kemah	Heybeli	Merkez	Bağlar	Üzümlü
Avcı	Kemaliye	Kilimli	Merkez		

Erzincan'da sosyal ve dini yaşantı, insan tabiatının duygu, düşünce, estetik ve huy gibi özellikleri bazı köylerin adlandırılmasında kullanılmıştır. Bunlardan bazıları Horasan'dan gelerek Anadolu'da İslamiyet'in yayılmasında önemli misyon üstlenmiş alim, evliya, veli ve erenlerin ikamet ettikleri yerleşmelerdir. Nitekim Kemaliye Ocak köyü⁴⁵, Üzümlü Ocakbaşı köyü ile merkeze bağlı Mollaköy beldesi geçmişte olduğu gibi günümüzde de Alevi-Bektaşî inancının önemli mekanlarından biri olup, adını da bu geleneğe uygun olarak almışlardır. İlde iskan ünitelerinin adlandırılmasında yöre insanının iç dünyası ile ilgili özelliklerinden de önemli ölçüde esinlenilmiştir (Tablo 10).

⁴⁵ Akpınar, E., 2016, Ocak Köyünün (Kemaliye) İnanç Turizmi Bakımından Yeri ve Önemi, Uluslararası Erzincan Sempozyumu (28 Eylül-1 Ekim 2016), Cilt:2, Erzincan, s.915-925.

Tablo 10. Adını Sosyal ve Dini Yaşantı ile İnsan Tabiatının Duygu, Düşünce, Estetik ve Huy Gibi Özelliklerinden Alan Köyler.

Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe
Saygılı	Çayırli	Boylu	Kemaliye	Kaçak	Refahiye
Yürekli	Çayırli	Gözaydın	Kemaliye	Kadıköy	Refahiye
Çilesiz	İliç	Kutluca	Kemaliye	Köçevi	Refahiye
İslamköy	İliç	Ocak	Kemaliye	Olgunlar	Refahiye
Konukçu	İliç	Y. Umutlu	Kemaliye	Onurlu	Refahiye
Sabırlı	İliç	Kurutilek	Merkez	Sağlık	Refahiye
Uğur	İliç	Mollaköy	Merkez	Ulucak	Refahiye
Hakbilir	Kemah	Uluköy	Merkez	Beğendik	Tercan
Konuksever	Kemah	Ürek	Merkez	Elaldı	Tercan
Adak	Kemaliye	Ördehacı	Otlukbeli	Oğulveren	Tercan
A. Umutlu	Kemaliye	Umurlu	Otlukbeli	Şengül	Tercan
Armağan	Kemaliye	Erecek	Refahiye	Yamanlar	Tercan
Başarı	Kemaliye	Hacıköy	Refahiye	Ocakbaşı	Üzümlü

Yörede bazı köylerin adlandırılmasında gökyüzü, yön ve iklim elemanları göz önüne alınmıştır (Tablo 11).

Tablo 11. Adını Gökyüzü, Yön ve İklim Elemanlarından Alan Köyler.

Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Köyün Adı	Bağlı Olduğu İlçe
Akdoğu	İliç	Dolunay	Kemaliye	Aydıncık	Refahiye
Dolugün	İliç	Esence	Kemaliye	Aydoğan	Refahiye
Tan	Kemah	Aydoğdu	Merkez	Günyüzü	Refahiye
Balkırı	Kemaliye	Günebakan	Merkez	Gökçe	Tercan

Erzincan ilindeki yerleşmelerden bazılarının adlarının anlamı ve nereden kaynaklandığına dair bilgilere ulaşılamadığından burada sınıflandırmaya alınmamışlardır.

SONUÇ

Toplumları birbirinden ayıran kültür, bir insan grubunun maddi ve manevi bütün özelliklerinden meydana gelmektedir. Kültürün doğa üzerindeki yansıması değişik şekillerde olmaktadır. Bunlardan biri de yerleşme adları üzerine olan tesiridir. Çünkü insanlar yerleştikleri yerleri sahiplenme, aidiyet oluşturma ve vatanlaştırmada kendi kültürlerinin kodlarını adeta buldukları coğrafyaya nakşederler. Türk toplumunun 1071 Malazgirt savaşından sonra yurt tutmaya başladığı kadim Anadolu coğrafyası, Orta Asya'dan gelen Türk göçleriyle birlikte vatan haline getirilmiştir. Bunun bir nişanesi olarak bu yeni coğrafyadaki yerleşmelere de Türk kültürünü yansıtan isimler verilmiştir.

Yerleşme tarihi çok eskilere uzanan Erzincan'da geçmişten günümüze kadar çok sayıda yerleşme birimi kurulmuştur. Bu yerleşmelerden adlarını doğal çevre koşullardan alanlar içerisinde ilk sıralarda su kaynakları ile jeomorfolojik unsurlar ve litolojik yapıyla ilgili olanlar gelmektedir. Kuşkusuz su kaynakları zaten yerleşmelerin kuruluş yerinin tayininde en önemli temel amillerden biridir. Ancak jeomorfolojik elemanlar ile litolojik yapının adlandırmada bu kadar yaygın olarak kullanılmasında, sahanın engebeli topoğrafik yapısı ve kendine münhasır litolojik özelliklerinin ilham kaynağı olması büyük rol oynamıştır.

Beşeri çevre faktörlerinden yerleşmelerin adlandırılmasında en yaygın olarak kullanılanı ise Türk boy, aşiret, cemaat ve kişi adlarıdır. Anadolu'nun fütühatı sürecinde bu bölge de Türk

boyları ve aşiretleri tarafından iskana tabi tutulmuştur. Dolayısıyla Türk kültürü ve coğrafyanın etkisi yerleşmelerin adlandırılmasında önemli izler bırakmıştır. Gerçekten de yörede isimlendirme yapılırken yerleşmelerin kurulduğu doğal çevre koşullarının yanı sıra Türk kimliği, sosyal ve iktisadi hayatı ile ilgili özelliklerden de geniş ölçüde yararlanılmıştır. Anadolu coğrafyasının Türk vatani haline getirilmesinde önemli katkıları olan Kayı, Salur, Kargın ve Yuva gibi Oğuz boylarının adlarıyla ilgili yerleşmeler günümüzde de yaşatılmaktadır. Bunun yanında yabancı kökenli olduğu kabul edilen yerleşmelere Türkçe isimler verilmiştir. Ancak ne yazık ki bilimsel temellere uygun çalışmalar yapılmadan masa başında verilen kararlarla birçok Türkçe yerleşme adı da değiştirilmiştir. Esasen yerleşme adlarının kökeni ve tasnifi tarih, coğrafya, antropoloji, dilbilim, sosyoloji vb. bilim uzmanlarının bir araya gelerek oluşturacakları multidisipliner bir çalışmayı gerektirmektedir. Aksi halde hem yerleşme sahasının fiziki hem de beşeri çevre koşullarına uygun olmayan adlarla sıklıkla karşılaşmak mümkündür. Bunun ülkemiz genelinde olduğu gibi Erzincan özelinde de çeşitli örnekleri bulunmaktadır.

KAYNAKLAR

- Akar, A., 2006, "Renge Bağlı Yer Adlandırmalarında Muğla Örneği", *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı:20, s.51-63.
- Akpınar, E., 2004, "Doğu Anadolu Bölgesi'nde Alternatif Turizm Merkezi Olmaya Aday Bir İlçe: Kemaliye", *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:6, Sayı:2, s.207-236.
- Akpınar, E., 2016, Ocak Köyünün (Kemaliye) İnanç Turizmi Bakımından Yeri ve Önemi, Uluslararası Erzincan Sempozyumu (28 Eylül-1 Ekim 2016), Cilt:2, Erzincan, s.915-925.
- Akpınar, E., Sarıççek, F., Aksun, Y., 2004, *Üzümlü (Cimin)*, Doğu Yayınları, Erzincan.
- Ayaz, E. S., Ayaz S., 2010, Iğdır İli Yer Adlarında Kullanılan Renk Adları Üzerine Bir İnceleme, I. Uluslararası Aras Havzası Sempozyumu (05-08 Temmuz 2010), Kars s.299-307.
- Başbüyük, A., 2004, *Kemah İlçesinin Coğrafyası*, Nobel Yayınları, No:620, Ankara.
- Başbüyük, A., 2006, "Demiryoluna Bağlı Olarak Kurulan Bir İlçe Merkezi: İliç (Erzincan)", *Doğu Coğrafya Dergisi*, Cilt:11, Sayı:15, s.251-274.
- Başbüyük, A., 2012, "Gercanis ve Kuruçay Kazalarının XVII. Yüzyıl Ortalarındaki Nüfus ve Yerleşme Özellikleri", *Doğu Coğrafya Dergisi*, Sayı:27, s.85-104.
- Bulut, H., Tozlu, S., 2008, "XIX. Yüzyılın İkinci Yarısında Refahiye Kazası", *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:10, Sayı:2, s.100-102.
- Darkot, B., 1993, "Erzincan", İA, c:IV, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, s.338-340.
- Doğan, M., 2009, *Büyük Türkçe Sözlük*, Pınar Yayınları, İstanbul.
- Doğanay, H., Orhan, F., 2016, *Türkiye Beşeri Coğrafyası*, Pegem Akademi, Ankara.
- Emiroğlu, M., 1984, Bolu Yöresi Yer Adları, Türk Yer Adları, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri (11-13 Eylül 1984), Ankara, s.181-200.
- Eröz, M., 1984, Sosyolojik Yönden Türk Yer Adları, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri (11-13 Eylül 1984), Ankara, s.43-53.
- Gökmen, B., 2015, "Türkiye'de Kadı İsimli Yerleşmelerin Mekânsal Analizi: Kadılık Kurumunun Yerleşme İsimleri Üzerindeki Etkisi", *Çankırı Karatekin Üniversitesi Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 5(3), s.39-64.
- Göney, S., 1976, *Adana Ovaları-I*, İstanbul Üniversitesi Yayın No:2162, İstanbul.
- Gül, A., Başbüyük, A., 2011, *Bir Tarihi Coğrafya İncelemesi (Osmanlı'dan Cumhuriyete Erzincan Kazası)*, Salkımsöğüt Yayınevi, Erzurum, s.47-51.
- Gül, A., 2013, "Erzincan Kazasının Yerleşme Özellikleri (XVI-XX Yüzyıllar Arası)", *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt:6, Sayı:1, s.57-94.
- Gülensoy, T., 1998, "Anadolu Yer Adlarına Genel Bir Bakış", *Folkloristik*, Prof. Dr. Dursun Yıldırım Armağanı, Ankara, s.41-48.
- Gündoğdu, H., 2001, "Kuzeydoğu Anadolu Yol Güzergahı ve Karakulak Menzili", *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, Sayı:7, Erzurum, s.65-70.
- Haniççe, M., 2013, "Vatan Topraklarındaki İmza: Türk Yer Adları, Zile Kazası Örneği (1455-1575)", *Turkish Studies*, 8(2), s.89-135.
- Hayli, S., 1995, Erzincan Ovası'nın Beşeri ve İktisadi Coğrafyası, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı Basılmamış Doktora Tezi, Elazığ.
- İbret, B. Ü., 2003, "Çankırı'daki Köy Adları Üzerine Coğrafi Açından Bir İnceleme", *Marmara Coğrafya Dergisi*, Sayı:7, s.53-80.
- Kara, R., 2016, "Erzincan Adı Üzerine", *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt:9, Sayı:2, s.25-38.
- Karaboran, H. H., 1984, Türkiye'de Mevki Adları Üzerine Bir Araştırma, Türk Yer Adları Sempozyum Bildirileri, 11-13 Eylül 1984, Başbakanlık Basımevi, Ankara, s.97-148.

- Kemali, A., 1932, Erzincan Tarihi, Coğrafi, İktisadi, Etnografi, İdari, İhsai, Tetkikat Tecrübesi, Resimli Ay Matbaası, İstanbul.
- Koca, N., Yazıcı, H., 2011, “Afyonkarahisar İlindeki İdari Yerleşmelerin Toponimik Sınıflandırılması”, *Türk Coğrafya Dergisi*, Sayı:56: s.1-10.
- Kütükoğlu, M., 2012, “Osmanlıdan Günümüze Yer Adları”, *Türk Tarih Kurumu Belleten*, Cilt: LXXVI, Sayı:275 Sayı:275, s.147-165.
- Miroğlu, İ., 1990, *Kemah Sancağı ve Erzincan Kazası (1520–1566)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1990.
- Miroğlu, İ., 1995, “Erzincan”, DİA, c:XI, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Özgüç, T., 1961, “Altuntepe Kazıları-Excavations Altuntepe”, *Belleten* XXV/98, Ankara, s.253-290.
- Strabon., 2015, *Geographika Antik Anadolu Coğrafyası Kitap XII-XIII-XIV*, (Çev. Adnan Pekman), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.
- Şahin, İ. F., 1997, Refahiye'nin Coğrafi Etüdü, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Doktora Tezi, Erzurum.
- Şahin, T. E., 1985, *Anadolu'nun Tarihi Akışı İçerisinde Siyasi, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Açidan Erzincan Tarihi, Cilt I*, Erzincan Hayra Hizmet ve Dayanışma Vakfı, Yayın No:1, Erzincan.
- Şahin, T. E., 1987, *Anadolu'nun Tarihi Akışı İçerisinde Siyasi, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Açidan Erzincan Tarihi, Cilt II*, Erzincan Hayra Hizmet ve Dayanışma Vakfı, Yayın No:1, Erzincan, s.367-398.
- Tarama Sözlüğü., 2009, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Taşagıl, A., 2000, İslam Ansiklopedisi (Cilt:22), İlig Maddesi.
- Tunçel, H., 2000, “Türkiye’de İsmi Değiştirilen Köyler”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:10, Sayı:2, s.23-34.
- Türkay, C., 2012, *Başbakanlık Arşivi Belgelerine Göre Osmanlı İmparatorluğunda Oymak, Aşiret ve Cemaatler*, İşaret Yayınları:94, İstanbul.
- Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Sayı:21117, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- Umar, B., 1993, Türkiye’deki Tarihsel Adlar, İnkılap Kitabevi, İstanbul.
- Yazıcı, H., 1991, Tercan Ovası ve Çevresinin Coğrafi Etüdü, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı Basılmamış Doktora Tezi, Erzurum.
- Yediyıldız, B., 1984, Türkiye’de Yer Adı Verme Usulleri, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri (11-13 Eylül 1984), Ankara, s.25-41.
- Yorke, V. W., 1896, “A Journey in the Valley of the Upper Euphrates”, *The Geographical Journal*, vol.8, no.4, s.317-335.
- Yurt Ansiklopedisi, Cilt:IV. 1982, Anadolu Yayıncılık, İstanbul.